

УДК 332.1

Колосок Андрій,
кандидат економічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи,
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0001-9167-5430,
e-mail: kolosok.andrew@eenu.edu.ua

Чернета Світлана,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Волинський національний університет імені Лесі Українки,
завідувач кафедри соціальної роботи та педагогіки вищої школи,
м. Луцьк; ORCID ID 0000-0002-9939-7591
e-mail: cherneta.svitlana@eenu.edu.ua

<https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-04-37-45>

АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ СПРОМОЖНОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНИХ ПРОЕКТІВ В ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

У статті розглянуто економічну сутність категорій «децентралізація» та «адміністративно-територіальна реформа», вказано на проблему ототожнення даних понять, досліджено їх зміст та взаємозв'язок. Відмічено, що децентралізація передбачає обов'язкову передачу адміністративних повноважень та фінансових ресурсів від державної влади до місцевого самоврядування. Досліджено особливості фінансування соціальної сфери в об'єднаних територіальних громадах Волинської області. Розглянуто реалізовані та заплановані соціальні проекти. Відмічено наявні тенденції, проблеми, управлінські помилки функціонування об'єднаних територіальних громад. Визначено пріоритетні напрями ефективного розвитку місцевого самоврядування.

Ключові слова: інвестування, соціальний проект, об'єднана територіальна громада.

Колосок Андрей,
кандидат экономических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
кафедра социальной работы и педагогики высшей школы,
г. Луцк

Чернета Светлана,
кандидат педагогических наук, доцент,
Восточноевропейский национальный университет имени Леси Украинки,
заведующий кафедрой социальной работы и педагогики высшей школы,
г. Луцк

АНАЛИЗ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ВОЗМОЖНОСТЕЙ РЕАЛИЗАЦИИ СОЦИАЛЬНЫХ ПРОЕКТОВ В ОБЪЕДИНЕННЫХ ТЕРРИТОРИАЛЬНЫХ ОБЩИНАХ

В статье рассмотрены экономическую сущность категорий «децентрализация» и «административно-территориальная реформа», указано на проблему отождествления данных понятий, исследованы их содержание и взаимосвязь. Отмечено, что децентрализация предусматривает обязательную передачу административных полномочий и финансовых ресурсов от государственной власти к местному самоуправлению. Исследованы особенности финансирования социальной сферы в объединенных территориальных общинах Волынской области. Рассмотрены реализованные и запланированные социальные проекты. Отмечено имеющиеся тенденции, проблемы, управленческие ошибки функционирования объединенных территориальных общин. Определены приоритетные направления эффективного развития местного самоуправления.

Ключевые слова: инвестирования, социальный проект, объединенная территориальная община.

Kolosok Andrii,
PhD in Economics, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Department of Social Work and Pedagogy of the Higher School,
Lutsk

Cherneta Svitlana,
Candidate of pedagogical sciences, Associate Professor,
Lesya Ukrainka Volyn National University,
Head of the Department of Social Work and Pedagogy of the Higher School,
Lutsk

THE ANALYSIS OF INVESTMENT CAPACITY OF SOCIAL PROJECTS IMPLEMENTATION IN UNITED TERRITORIAL COMMUNITIES

Intruduction. Decentralization in Ukraine has caused considerable discussion regarding its correctness and efficiency. On the one side, new successful united territorial communities have emerged, that have budgets of small towns and are developing rapidly. On the other way, there are a huge number of insolvent communities, that haven't money for minimum needs concerning support for social infrastructure and payment of wages.

The purpose of the article. The purpose of the article is research theoretical and applied principles of condition prospects for socio-economic development of united territorial communities in Ukraine. According to the set goal, the following research tasks have defined: to reveal the essence and components of the concept of «decentralization»; to explore the features of functioning in united territorial communities in Volyn region; to analyze social investment projects that have implemented by united territorial communities.

Results. Combining and generalizing all interpretations and approaches we can confirm that there isn't the single common definition of "decentralization" and opinion's unity regarding its composition, structure and methods of manifestation. Based on conducted research, we have formed our own vision of the essence of this category we mean decentralization as a system of interrelated economic and legal measures that have aimed for improving the socio-economical condition of local government by applying the principles of synergy and inclusiveness which provides improving the level and quality of life of the population maximum involvement of community members to development of social product and to ensure a fair distribution of goods received.

The implemented changes of Budget and Tax Codes of Ukraine have caused to significant increase in the share of local budget revenues from UAH 68.6 billion in 2014 to UAH 267 billion in 2019. Such redistribution of financial flows has caused to rapid development of united territorial communities increased the efficiency of funds for development of local infrastructure and improving the social and living conditions of citizens.

54 united territorial communities have been formed in Volyn region and two communities occupy leading positions in Ukraine on growth of incomes of the general fund of local budgets on one inhabitant. However, there is a problem in the region of significant disparity in local budget revenues that caused by the specifics of payment PDFO by large enterprises at the place of their registration. Such situation has developed in Boratyn's and Pidhaitsi's united territorial communities. There are large enterprises (Ltd. "Kromberg and Shubert Lu" and Ltd. "Modern Expo", respectively), and its workers have been registered and are living in Lutsk or other settlements of the region.

Conclusions. Administrative and territorial reform must take place within the framework of the state strategy of regional development should consider the following priority areas: streamlining the legal and regulatory framework; ensuring consistency of practical processes, implementation of decentralization reform with its strategic goals; introduction of the involvement procedure representatives of local self-government to the examination of bills; introduction of the procedure of involving representatives of local self-government in the examination of draft laws; restructuring of the Regional Development Council President of Ukraine with the provision of strategic interdepartmental coordination functions; determining the future model of district division and appropriate management structure for minimization of the level of conflict along the line "district - community"; strengthening the fiscal capacity and financial independence of communities changes in the taxation system (crediting the tax on individuals to local budgets at the place of person's residence but not the place of employment); stimulation of Ukrainian and foreign business to invest in local UTC projects on a parity basis; establishing the procedure for granting loans to local budgets from commercial banks to finance investment projects of local significance, and also introduction the institute of municipal bank.

The prospects for further research we have been perceiving in developing effective mechanisms for co-financing investment projects social orientation from the state and local budgets, grants, private investors, etc.

Key words: investing, social project, united territorial community.

Постановка проблеми та її значення. Децентралізація в Україні спричинила значну дискусію, щодо її правильності та ефективності. З однієї сторони виникли нові успішні об'єднані територіальні громади, які мають бюджети невеликих міст та стрімко розвиваються. З іншого боку наявна величезна кількість неспроможних громад, в яких не хватає коштів на мінімальні потреби, щодо підтримки соціальної інфраструктури та виплати заробітних плат. Примусове завершення адміністративно-територіальної реформи призвело до підвищення соціальної напруги в суспільстві, та потребує термінового вдосконалення законодавства, щодо формування та взаємодії місцевих адміністрацій з центральними органами влади, їх управлінських функцій, та формування бюджетних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед вітчизняних та зарубіжних науковців вагомий вклад у дослідження проблем соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад зробили: Гладка Т. І. [2], Гринчишин І. М. [3], Кравців В. С. [6], Малиновський В. Я [7], Мацедонська Н.В. [8], Полякова С. В. [10], Сторонянська І. З. [11], Шульц С. Л. [13] та ін.

Однак, незважаючи на наявність значної кількості наукових праць у цій сфері, адміністративно-територіальна реформа в Україні потребує подальшого вивчення. Зокрема, існує проблема ототожнення понять «децентралізація» та «адміністративно-територіальна реформа», залишаються недостатньо розробленими теоретико-методологічні питання та практичні рекомендації щодо ефективного перерозподілу податків та зборів між місцевими та державними бюджетами, залишаються дискусійними питання щодо територіального устрою ОТГ, потребують раціонального механізму підтримки інвестиційні проекти соціального спрямування. За таких умов, питання ефективного господарювання на місцевому рівні набуває особливої актуальності та вимагає подальшого дослідження.

Мета і завдання статті. Мета статті – дослідження теоретико - прикладних засад стану та перспектив соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад в Україні. Відповідно до поставленої мети, визначено наступні завдання дослідження:

- розкрити сутність та складові поняття «децентралізація»;
- дослідити особливості функціонування об'єднаних територіальних громад у Волинській області;
- проаналізувати інвестиційні проекти соціального спрямування реалізовані об'єднаними територіальними громадами.

Викладення основного матеріалу та обґрунтування отриманих результатів дослідження. Концепція адміністративно-територіальної реформи пройшла багато стадій свого розвитку, удосконалювалася та все більш глибоко тлумачилася дослідниками. Наразі, не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття «децентралізація», а також єдності думок щодо її складу, структури та методів прояву. Автори сперечаються, щодо ефективності та доцільності децентралізації, в умовах українських реалій.

Зокрема, Мацедонська Н. В. та Клівіденко Л. М. відзначають, що: «децентралізація місцевих бюджетів змінює: функції органів місцевого самоврядування; процес розподілу і перерозподілу фінансових ресурсів між усіма ланками бюджетної системи; розподіл повноважень органів влади; нормативно-законодавче коло і сприяє проведенню ефективних бюджетних реформ» [8, с. 616].

На думку Полякова С. В. – «процеси децентралізації влади та створення об'єднаних територіальних громад націлені передусім на зростання якості життя населення. Філософія реформування полягає у створенні системи влади з максимальним залученням місцевого населення до вирішення своїх проблем, а також з використанням власних ресурсів» [10, с. 1038].

Сторонянська І. З. зазначає, що «децентралізація має розглядатись не як самоціль, а виключно як механізм досягнення стратегічних цілей, чи не найвагомішою з яких є активізація економічного зростання в державі за принципом «знизу – вгору» за рахунок ефективного використання власних соціально-економічних ресурсів громад, основним з яких є людський потенціал» [11, с. 4].

Лаконічне визначення децентралізації дає Шульц С. Л.: «комплекс секторальних реформ, спрямованих на посилення спроможності територіальних громад» [13, с. 4].

Науковці ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України» Максименко А. О., Левицька О. О. вказують, що «процеси децентралізації влади в Україні значною мірою спрямовані на перенесення відповідальності за надання суспільних послуг на базовий рівень, зокрема на ОТГ (відповідно до принципу субсидіарності). При цьому органи влади в ОТГ отримують можливість на власний розсуд організовувати надання таких послуг в громадах» [12, с. 14].

Кравців В. С. розуміє децентралізацію як «окремі політико-економічні заходи, спрямовані на відродження економічного потенціалу територіальних громад (зокрема, в межах сільських територій), повинні доповнювати та посилювати одне одного у процесі здійснення реформ, не кажучи вже про недопустимість суперечностей між ними, здатних породжувати небажані економічні тенденції» [6, с. 4].

Малиновський В. Я. у словнику термінів і понять з державного управління дає наступне визначення децентралізації: «процес передачі частини функцій та повноважень вищими рівнями управління нижчим (від центральних органів виконавчої влади до місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування)» [7, с. 51].

Гладка Т. І. стверджує, що «децентралізація полягає в утвердженні демократичного управління, передачі владних повноважень територіальним органам, забезпеченні широкої участі громадян в управлінні справами держави й суспільства в цілому» [2].

На основі проведених досліджень ми сформуваємо власне бачення сутності даної категорії та розуміємо під децентралізацією систему взаємопов'язаних економіко-правових заходів направлених на покращення соціально-економічного стану місцевого самоврядування шляхом застосування принципів синергетики та інклюзивності, що передбачає підвищення рівня та якості життя населення із максимальним залученням членів громади до вироблення суспільного продукту й забезпечення справедливого розподілу отриманих благ.

На нашу думку, децентралізація передбачає обов'язкову передачу адміністративних функцій та фінансових ресурсів від державної влади органам місцевого самоврядування. Тоді як адміністративно – територіальна реформа, може обмежитися лише географічним переформатуванням територій адміністративних одиниць, без вертикального перерозподілу управлінських повноважень та податкових надходжень.

За досліджуваній період відбулося зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів на одного мешканця об'єднаних територіальних громад, зокрема у 2017 році у порівнянні з 2016 роком власні доходи на одного мешканця зросли на 730,2 грн. (30,5 %), ПДФО на одного мешканця зросли на 504,1 грн. (39,8 %), місцеві податки і збори на одного мешканця зросли на 182,1 грн. (25,8 %); у 2018 році у порівнянні з 2017 роком власні доходи зросли на 710,6 грн. (22,7 %), ПДФО зросли на 461,3 грн. (26,0 %), місцеві податки і збори зросли на 144,3 грн. (16,2 %); у 2019 році у порівнянні з 2018 роком власні доходи зросли на 970,1 грн. (25,3 %), ПДФО зросли на 618,5 грн. (27,7 %), місцеві податки і збори зросли на 298,1 грн. (28,9 %).

Отже спостерігається стійка позитивна тенденція зростання доходів загального фонду місцевих бюджетів на одного мешканця об'єднаної територіальної громади, зокрема за період з 2016 по 2019 рік даний показник у цілому зріс на 4619,3 грн. (104,7) %.

Прийняття закону «Про засади державної регіональної політики» забезпечило державну підтримку регіонального розвитку та розвитку інфраструктури громад. Варто відзначити зростання надання громадам централізованих фінансових ресурсів (рис. 1). Зокрема за час реформи державна фінансова підтримка на розвиток територіальних громад та розбудову їх інфраструктури зросла в 41,5 рази: з 0,5 млрд. в 2014 до 20,75 млрд. грн. у 2019 році. За рахунок цієї підтримки в ОТГ реалізовано в 2015-2019 роках більше 10 тисяч соціально-економічних проектів.

Закон «Про співробітництво територіальних громад» запровадив механізм вирішення спільних проблем ОТГ: утилізація та переробка сміття, розвиток спільної інфраструктури тощо. На кінець 2019 року реалізується 325 договорів про співробітництво. Даним механізмом скористалося 975 ОТГ [4].

У Волинській області функціонує 54 об'єднаних територіальних громад, в яких проживають 604561 тис. населення на площі 11802,08 км². У загальноукраїнському рейтингу, щодо формування

спроможних громад область займає шосте місце станом на 10 січня 2020 року. Три Волинських громади увійшли до списку одних з найбагатших та найуспішніших в Україні, це Боратинська, Княгининівська та Підгайцівська ОТГ [4].

У Боратинській об'єднаній територіальній громаді проживає близько дев'яти тисячі населення на території 92 км², а податків дана ОТГ у 2018 році збрала (130 188 425 грн.) більше чим місто Нововолинськ (94 756 825 грн.), де проживає 52 тис. населення (рис. 2). Така фінансова успішність пояснюється великою кількістю зареєстрованих юридичних осіб-підприємців (191), та фізичних осіб-підприємців (584), а також близьким територіальним розташуванням земель ОТГ до міста Луцька. Значну частку платежів приносять відрахування (60%) податку на доходи фізичних осіб від діяльності ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Лу» (6 тис. працівників) [1].

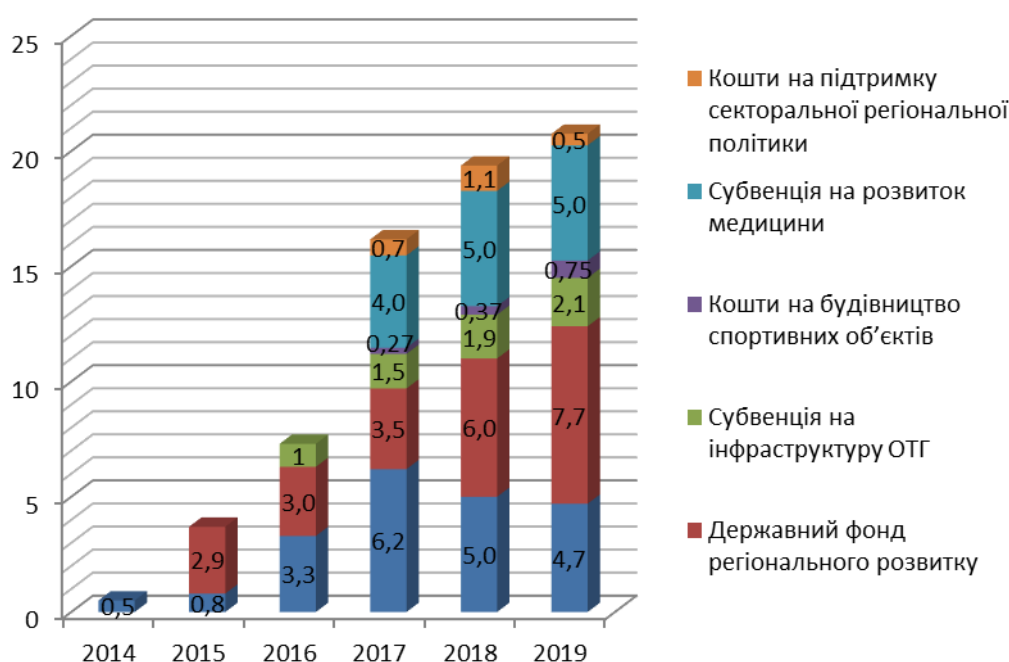

Рис. 1. Державна фінансова підтримка місцевого та регіонального розвитку 2014-2019 р., млрд. грн. [4].

Фінансова спроможність Боратинської ОТГ сприяє розвитку місцевої інфраструктури, зокрема функціонують 9 фельдшерсько-акушерських пунктів, медична амбулаторія, що здатна обслуговувати 9 тис. людей. В амбулаторії можна безкоштовно зробити загальні аналізи, отримати консультацію сімейного лікаря, є денний стаціонар на п'ять ліжок, операційний блок, гінекологічний кабінет, окреме приміщення для щеплень. У закладі наявний власний УЗД-апарат, проводять фізпроцедури, зокрема, УВЧ-терапію, лікування струмом низьких потужностей, інгаляції, кварц.

Боратинська громада інтенсивно інвестує кошти у проекти соціального спрямування. Зокрема, на її території функціонує три дошкільні навчальні заклади та п'ять закладів загальної середньої освіти, чотири клуби, три бібліотеки. Місцевий сучасний спорткомплекс площею 4,9 гектара включає футбольні поля, бігові доріжки, тенісні корти, ставок, волейбольну та баскетбольну площадки. Міністерство молоді та спорту визнало Боратин у 2018 році «найспортивнішим селом України» [1].

У 2019 році до загального фонду бюджету Боратинської ОТГ надійшли 142 915,1 тис. грн. власних доходів, що на 8 685 тис. грн. (6,5 %) більше чим передбачено планом. Тобто, в порівнянні з попереднім роком надходження до бюджету збільшилися на 11 384 тис. грн. (8,7 %). Найбільше зросли надходження з податку на доходи фізичних осіб на 10 879,1 тис. грн. (9,5 %); з акцизного податку на 236,2 тис. грн. (51,6 %); по земельному податку на 1 535,2 тис. грн. (150 %).

На фінансування соціально-культурної сфери в 2019 році виділено 66532,5 тис. грн., що становить 45,5 % від загального об'єму здійснених видатків. Зокрема, на фінансування освітніх закладів спрямовано 42368,1 тис. грн.; охорони здоров'я – 5842,2 тис. грн.; на соціальний захист та соціальне забезпечення населення – 1609,8 тис. грн.; на заклади та заходи культури – 2470,5 тис. грн.; фізичної культури і спорту – 1411,3 тис. грн.[1].

У Княгининівській ОТГ проживає 8,8 тис. населення на території 69,9 км², дана громада об'єднує 7 сіл та селищ. У 2018 році громада отримала 42691898 грн. надходжень, що на 2% більше від запланованого, а бюджет 2019 року становив 57750 тис. грн. Дана громада стала відомою завдяки реалізації багатьох інфраструктурних проєктів. Найвідоміших з яких є облаштування габіонових зупинок громадського транспорту за підтримки фонду Ігоря Палиці «Тільки разом», а дерев'яна зупинка у формі книжки, дах якої підтримують трьохметрові кольорові олівці стала візитівкою громади. У 2018 році в Княгининівській ОТГ відбулось відкриття нового спортивного стадіону із вісьмома майданчиками для занять спортом, загальним бюджетом 8 млн. грн., причому в процесі будівництва його вартість суттєво зменшилась [5].

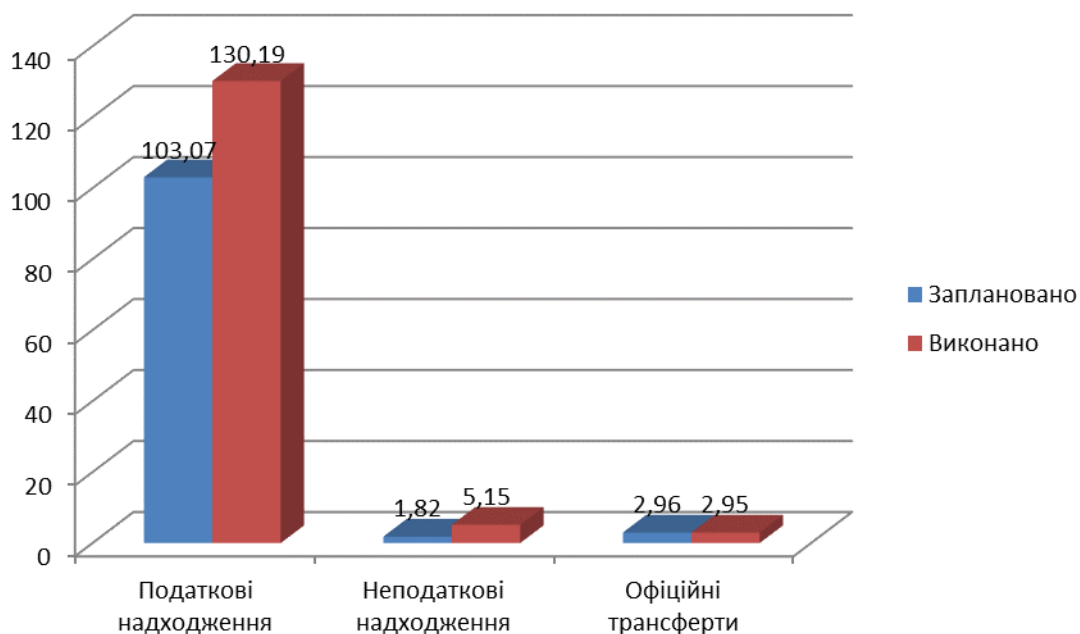

Рис. 2. Виконання бюджету Боратинської ОТГ за 2018 р., млн. грн. [1].

Серед пріоритетних напрямів розвитку громади – екологія та дороги, будівництво водопроводів та подальше сортування сміття. Окрім того, початок будівництва дошкільного навчального закладу в селі Зміїнець на 160 дітей, створення сільського ринку в селі Княгининок.

Важливим елементом розвитку ОТГ на Волині є відкриття поліцейських станцій, що дасть змогу покращити криміногенну ситуацію, забезпечити ефективну взаємодію поліції з місцевим самоврядуванням. На разі, у громадах на Волині відкрили три поліцейські станції в Цуманській Боратинській, та Княгининівській ОТГ. Поліцейські станції об'єднують роботу дільничних офіцерів поліції, груп швидкого реагування патрульної поліції та громад. В цілому на Волині передбачається створення 38 поліцейських станцій.

В найближчій перспективі побудова нового заводу з шокової заморозки ягід на базі ТОВ «Дарлі Сад». Розробляється проєкт, який забезпечить 300 додаткових робочих місць, а це збільшення податкових платежів в громаду на 3 млн. грн. лише по ПДФО. Також, планується продаж ділянки комерційного призначення у Княгининку під будівництво заводу по виготовленню туалетного паперу на 150 робочих місць.

Місто Луцьк і селище Прилуцьке Ківерцівського району 25 жовтня 2019 року утворили Луцьку ОТГ, що створило нові можливості для розвитку місцевого самоврядування, фінансування

інфраструктурних об'єктів, створення нових транспортних маршрутів, тощо. Після об'єднання Луцька із суміжною Прилуцькою сільською територіальною громадою, Волинська область стала одним з лідерів децентралізації в Україні.

Висновки. Поєднавши та узагальнивши всі тлумачення та підходи, ми можемо стверджувати, що не існує єдиного загальноприйнятого визначення поняття «децентралізація», а також єдності думок щодо її складу, структури та методів прояву. На основі проведених досліджень ми сформували власне бачення сутності даної категорії та розуміємо під децентралізацією систему взаємопов'язаних економіко-правових заходів направлених на покращення соціально-економічного стану місцевого самоврядування шляхом застосування принципів синергетики та інклюзивності, що передбачає підвищення рівня та якості життя населення із максимальним залученням членів громади до вироблення суспільного продукту й забезпечення справедливого розподілу отриманих благ.

Децентралізація це складний багатогранний процес, головною метою якого є передача частини адміністративних повноважень на місцеві органи самоврядування, та забезпечення їх відповідним фінансовим ресурсом. Адміністративно - територіальна реформа повинна базуватися на принципах ефективності, прозорості фінансової діяльності, інклюзивності, відповідальності та по своєму завершенню забезпечити сталий соціально-економічний розвиток місцевих громад та держави в цілому.

У вітчизняних реаліях неможливо запровадити одну із досліджених зарубіжних систем адміністративно - територіального устрою. Оскільки, Україна це держава із притаманною лише їй специфікою економіки, менталітетом суспільства, різні можливості і по наявними матеріальним ресурсам. Тому необхідно формувати власну модель децентралізації, враховувати помилки та здобутки зарубіжних колег, переймати їх передовий досвід.

В Україні потребує подолання проблема слабкої координації дій між учасниками процесу децентралізації, центральними і субнаціональними органами влади. В той час як на формальному законодавчому рівні взаємоузгодженість стратегічних документів держави, регіонів та громад є унормованою й існує потенційна можливість міжвідомчого узгодження під егідою ради регіонального розвитку при Президентові України та Міністра розвитку громад та територій України. Проте, на практиці бракує дієвих інститутів, які забезпечували б консолідацію зусиль в усіх необхідних сферах. За таких умов відбувається, імплементація імпортованих інститутів, керована значною мірою зарубіжними фахівцями, які не володіють повнотою знань щодо особливостей територіального розвитку України.

Адміністративно-територіальна реформа в Україні розпочалась у 2014 році та досягла позитивних результатів, зокрема 4698 територіальних громад об'єдналися та сформували 1029 спроможних ОТГ. Запроваджені зміни до Бюджетного та Податкового кодексів України призвели до значного зростання частки доходів місцевих бюджетів з 68,6 млрд. грн. у 2014 році до 267 млрд. грн. у 2019 році. Такий перерозподіл фінансових потоків призвів до стрімкого розвитку ОТГ, підвищив ефективність використання коштів для розвитку місцевої інфраструктури та покращення соціально-побутових умов громадян.

Зокрема у Волинській області сформувалось 54 об'єднана територіальна громада, дві з яких займають лідируючі позиції в Україні по зростанню доходів загального фонду місцевих бюджетів на одного мешканця. Проте в регіоні наявна проблема значної диспропорції у доходах місцевих бюджетів, яка викликана специфікою сплати ПДФО великими підприємствами за місцем їх реєстрації. Така ситуація склалася у Боратинській та Підгайцівській ОТГ, де наявні великі підприємства (ТОВ «Кромберг енд Шуберт Україна Лу» та СП ТОВ «Модерн-Експо» відповідно), а працівники яких зареєстровані та проживають у місті Луцьку чи інших населених пунктах області.

Адміністративно-територіальна реформа повинна відбуватися в рамках державної стратегії регіонального розвитку, яка повинна враховувати наступні першочергові напрями :

- Впорядкування законодавчо-нормативної бази, зокрема врегулювання спірних положень, прийнятті нових необхідних законів («Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про місцеві вибори»; «Про засади адміністративно-територіального устрою України») та внесення змін у діючі («Про місцеве самоврядування в Україні», «Про регулювання містобудівної діяльності» тощо).

- Забезпечення узгодженості практичних процесів реалізації реформи децентралізації з її стратегічними цілями та пріоритетами, зокрема міжвідомча координація та синхронізація в завданнях, інструментах, суб'єктах реалізації та часових рамках реформи децентралізації у частині об'єднання територіальних громад, передачі/розподілу повноважень та проведення секторальних реформ.

- Запровадження процедури залучення представників місцевого самоврядування до експертизи законопроектів, які виносяться на розгляд Верховної Ради та мають відношення до зміни повноважень та спроможності громад, та обов'язкового визначення очікуваного впливу на громади у пояснювальній записці при поданні законопроекту.

- Перебудова діяльності Ради регіонального розвитку при Президентіві України з наданням їй функцій стратегічної міжвідомчої координації та наданням повноважень та інституційної спроможності організації та моніторингу виконання прийнятих рішень.

- Визначення майбутньої моделі районного поділу та відповідної управлінської структури для мінімізації рівня конфліктності по лінії «район – громада».

- Посилення податкоспроможності та фінансової незалежності громад шляхом зміни в системі оподаткування (зарахування ПДФО до місцевих бюджетів за місцем проживання особи, а не за місцем її працевлаштування).

- Підвищення ролі місцевих бюджетів та виконавчих органів у соціально-економічному розвитку громад, стимулювання українського та зарубіжного бізнесу до інвестування в проекти місцевих ОТГ на паритетній основі.

- встановлення порядку надання місцевим бюджетам позик від комерційних банків на фінансування інвестиційних проектів місцевого значення, а також впровадження інституту муніципального банку.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в розробці ефективних механізмів спільного фінансування інвестиційних проектів соціального спрямування з коштів державного та місцевих бюджетів, грантів, приватних інвесторів, тощо.

Джерела та література

1. Боратинська сільська рада. URL : <https://boratyn.silrada.org/> (дата звернення: 4.07.2020).
2. Гладка Т. І. Децентралізація влади в Україні як засіб посилення демократії та підвищення її стабільності. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 12. URL : <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=937>
3. Гринчишин І. М. Стратегічні орієнтири розвитку Карпатського регіону у світлі формування і реалізації нової регіональної політики. *Регіональна економіка*. 2017. №4 С. 14-21.
4. Децентралізація дає можливості. URL : <https://decentralization.gov.ua/about> (дата звернення: 12.07.2020).
5. Княгининівська сільська рада URL : <http://knyahynok-rada.gov.ua/> (дата звернення: 2.08.2020).
6. Кравців В. С. Територіальний розвиток та регіональна політика в Україні: актуальні проблеми, ризики та перспективи адміністративно-фінансової децентралізації. Львів : ІРД НАНУ, 2017. 120 с.
7. Малиновський В. Я. Словник термінів і понять з державного управління. Київ : Центр сприяння інституцій розвитку державної служби. 2005. 254 с.
8. Мацедонська Н. В., Клівіденко Л. М. Децентралізація в Україні та основні шляхи її впровадження в сучасних умовах. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 613-618.
9. Підгайцівська громада URL : <https://pidgayci-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 4.08.2020).
10. Полякова С. В. Децентралізація влади в Україні: проблеми об'єднаних громад. *Економіка і суспільство*. 2017. № 13. С. 1033-1039.
11. Сторонянська І. З. Механізми адміністративно-фінансової децентралізації: світові практики та напрямки їх імплементації в Україні. Львів : ІРД НАНУ, 2018. 106 с.
12. Сторонянська І. З., Максименко А. О., Левицька О. О. Соціально-економічне становище об'єднаних територіальних громад : Захід VS Центр. Львів : ІРД НАНУ, 2019. 64 с.
13. Шульц С. Л. Розвиток соціальної сфери територіальних громад в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. Львів : ІРД НАНУ, 2018. 140 с.

References

1. Boratynska silska rada [Boratyn village council]. (n.d.). boratyn.silrada.org. Retrieved from <https://boratyn.silrada.org/> [In Ukrainian].
2. Gladka, T. I. (2015). Detsentralizatsiia vlady v Ukraini yak zasib posylennia demokratii ta pidvyshchennia yii stabilnosti [Decentralization of power in Ukraine as means of strengthening democracy and increasing its stability]. *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok – Derzhavne upravlinnya: udoskonalennya ta rozvytok*, 12. Retrieved from <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=937> [in Ukrainian].
3. Hrynychshyn, I. M. (2017). Stratehichni oriientyry rozvytku Karpatskoho rehionu u svitli formuvannia i realizatsii novoi rehionalnoi polityky [Strategic guidelines for the development of the Carpathian region under the formation and implementation of the new regional policy]. *Rehionalna ekonomika – Regional Economy*, 4, 14-21 [in Ukrainian].
4. Detsentralizatsiia daie mozhlyvosti [Decentralisation]. (n.d.). decentralization.gov.ua. Retrieved from <https://decentralization.gov.ua/about> [In Ukrainian].
5. Knyahynivska silska rada [Knyahynivska village council]. (n.d.). knyahynynok-rada.gov.ua. Retrieved from <http://knyahynynok-rada.gov.ua/> [In Ukrainian].
6. Kravtsiv, V. S. (2017). Terytorialnyi rozvytok ta rehionalna polityka v Ukraini: aktualni problemy, ryzyky ta perspektyvy administratyvno-finansovoi detsentralizatsii [Territorial development and regional policy in Ukraine: current issues, risks and prospects of administrative and financial decentralization]. Lviv: Institute of Regional Research named after M.I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
7. Malynovskyi, V. Ya. (2005). Slovyk terminiv i poniat z derzhavnogo upravlinnia. Kyiv : Tsentr spriannia instytutsii rozvytku derzhavnoi sluzhby [Dictionary of terms and concepts of public administration]. Kiev: Center for Support of Civil Service Institutional Development [in Ukrainian].
8. Matsedonska, N. V. & Klividenko, L. M. (2017). Detsentralizatsiia v Ukraini ta osnovni shliakhy yii vprovadzhennia v suchasnykh umovakh [Decentralization in Ukraine and basic ways of her introduction are in modern terms]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 8, 613-618 [in Ukrainian].
9. Pidhatsivska hromada [Pidhatsivska village council]. (n.d.). pidgayci-gromada.gov.ua. Retrieved from <https://pidgayci-gromada.gov.ua/> [In Ukrainian].
10. Poliakova, S. V. (2017) Detsentralizatsiia vlady v Ukraini: problemy ob'iednanykh hromad [Decentralization of authority in Ukraine: problems of the united communities]. *Ekonomika i suspilstvo – Economy and society*, 13, 613-618 [in Ukrainian].
11. Storonianska, I. Z. (2018). Mekhanizmy administratyvno-finansovoi detsentralizatsii: svitovi praktyky ta napriamky yikh implementatsii v Ukraini [Mechanisms of administrative and financial decentralization: world practices and directions of their implementation in Ukraine]. Lviv: Institute of Regional Research named after M.I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
12. Storonianska, I. Z., Maksymenko, A. O., Levytska, O. O. (2019). Sotsialno-ekonomichne stanovyshe ob'iednanykh terytorialnykh hromad [Socio-economic situation of united territorial communities]. Lviv: Institute of Regional Research named after M.I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].
13. Shults, S. L. (2018). Rozvytok sotsialnoi sfery terytorialnykh hromad v umovakh administratyvno-finansovoi detsentralizatsii [Development of the social sphere of territorial communities in the conditions of administrative and financial decentralization]. Lviv: Institute of Regional Research named after M.I. Dolishnyi of the NAS of Ukraine [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 28.09.2020 р.